

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hírlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdi-Vásárhely, 1902. február 6.

Csütörtök.

XXI évfolyam 11. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre 10 korona. Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények, Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:

4 hasábos petítorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos- és árverési hirdetések külön díjtétel szerint.
Nyilvántartás 30 fillér.
A hirdetések díja előre fizetendő.

A magyar polgári perrendtartás.

Magyarország kulturéletében historiai fontossága az a nap, melyen Plósz Sándor igazságügyi miniszter a parlament elé terjesztette a polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslatot.

Az új magyar polgári perrendtartás minden hivatott tényező és az egész közvélemény által forrón óhajtott alkotás, melynek áldásos hatása annak életbe lépése után hamar éreztetni fogja magát egész jogéletünk terén.

Parlamentünk már husz évvel ezelőtt állást foglalt a nyilvánosság, szóbeliség és közvetlenség elvén alapuló perrendtartás mellett, amennyiben utasította az akkori igazságügyi minisztert, hogy mihamarabb terjesztsze be a megfelelő javaslatot.

A reformot csak lépésről-lépésre lehetett előkészíteni. Először jött a novella a polgári perrendtartáshoz, az 1881. LIX. t.-cz., mely annak sok, már teljesen tartathatlanná vált rendelkezését megváltoztatta, részben új jogorvoslatokat teremtett. Azután jött a hat évnél már régebben érvényben álló sommás eljárás, mely a járásbírók illetékessége alá tartozó perekre nézve a fennemlített elveket a legmagasabb fórumig gyakorlatilag érvényre juttatta. Nem aggodás nélkül léptették életbe ezt a részleges ujitást. Bírói és ügyvédi karunk díszéreterére konstatáljuk, hogy az új rend a sommás peres ügyekben csakhamar gyakorlatilag bevált. Bizonyult, s egyersmind annak időszerezése mellett legjobb bizonyítéknak kell tartanunk azt, hogy a laikus közönség is felismerte a felek közvetlen közreműködésének nagy becsét a perek eldöntésére.

A köztudatba átment meggyőződés a sommás perekre nézve érvényes eljárás szükségességéről és értékéről, és az a körülmény, hogy a régi formák figyelembe vétele az egyéb perekben napról-napra nyomasztóbbnak tűnt fel, még pedig annál inkább, minthogy a bizonyítékok szabad méltatásának szabálya kiterjesztetett ugyan a rendes perekre is, de éppen az ezekben uralkodó alakosság folytán csak részben tudott utat törni, — mindenütt megérlette azt a meggyőződést, hogy a polgári peres ügyek minden terén egységes, modern, a fennemlített elveken alapuló eljárásnak kell hatályba lépnie.

Ez a reform tehát megfelel az általános szükségnek, mely fogékonytá teszi iránta a szakfőfiakat és laikusokat egyaránt.

Az anyag rendezését, ez új polgári perrendtartás rendszerét már ezelőtt egy

évvel megvilágítottuk és a mostani törvényjavaslat abban különbözik a könyvpiacon megjelent „átdolgozott” tervezettől, hogy a szaktestületek, érdekelték által és a szaktanácskozásban hangoztatott sok kívánság figyelembe vételével. Valamennyi természetesen nem lehetett tekintetbe venni, mert nemcsak a rendszert kellett a belső ellenmondásoktól megóvni, hanem figyelemmel kellett lenni a lehető összhangra is az európai fejlődéssel.

Mindamellet sok rendelkezést találunk a javaslatban kereskedők elleni követelésekre nézve a bíróságok helyi illetékességére, a felek képviselői jogára, az ügyvédvállási kényszerre, polgári perekben az ügyvédek állására vonatkozólag, ami mindazt bizonyítja, hogy igazságügyi miniszterünk nem zárkozik el indokolt kívánságok elől.

De amint e törvényjavaslat méltatásánál úgy a jogélet szempontjából általában, mint a belső érték szempontjából különösen nagyra kell becsülni, az azon körülmény, hogy a javaslat egész Európában előkelő jogtudósként tisztelt igazságügyi miniszterünk legsajátabb műve, ki művét ime nemcsak politikai felelősségével, hanem mint szerző is védeni, indokolni és életbe léptetni fogja. Ha megadatott neki a szerencse, hogy a saját munkáját törvényjavaslatképpen terjesztsze a törvényhozás elé, ne vonja meg tőle a végzet azt a további szerencsét sem, hogy a javaslatból törvény legyen s ezt az igazi „lex Plósz”-t érvényben lenni és működni lássa.

A képviselőház új jegyzője A képviselőház február 1-i ülésében töltötte be az üresedésben levő képviselőházi jegyzői állásokat. A horvátok részére fentartott jegyzői állást Dedovich György nyerte el, míg az elhunyt Molnár Antal helyébe Szóts Pál felvívte képviselőt a szabadelvű párt e kitűnő képességekkel bíró ifjú tagját, a kiváló hírlapíró emelte a képviselőház bizalmába.

A képviselőház ülése. A képviselőház február 1-i ülésén Dedovich Györgyöt és Szóts Pált a Ház jegyzőivé választották. A Horvát-Szlavonországgal kötendő pénzügyi egyezmény előkészítésére kiküldött országos bizottság tagjai lettek: Andrássy Gyula, gróf, Barta Ödön, Berzeviczy Albert, Fülk Miksa, Horánszky Nándor, Kossuth Ferenc, Láng Lajos, Neményi Ambus, Tisz Kálmán és ifj. Zichy János gróf. Az V. bíráló bizottságba Kubinyi Gézá, a gazdaságba Lázár Árpádot, az igazságügybe György Eleket és Tomasié Miklóst, a kővénnyibe Nedeljkovich Tivadart, a közgazdaságba Dedovich Györgyöt a közoktatásügybe Werner Gyulát, a mentelmibe Popovics Istvánt, az összeférhetetlenségbe Pejacsevics Tivadar grófot, a pénzügybe Josipovich Gézá és Schmitt Józsefet, a véderőbe Domahidy Elemért és Josipovich Gézá, a vízügybe Kovacsévi Istvánt végül az Erzsébet királyné szoborbizottságba: Dedovich Györgyöt választották be. Issekutz Győző előadó javaslatára és Molnár Jenő, Madarász József és Plósz Sándor dr. felszólalása után a Ház elfogadta

az Angliával és Romániával a büntettesek kiadása érdekében kötött egyezményeket, Hegedűs Sándor miniszter Solymossy László bárónak az ügynőktörvény módosítására vonatkozó interpellációjára azt a választ adta, hogy egyes helyekről jöttek ugyan már panaszok, de részletesebb kutatásokra van szüksége, hogy a törvényt módosíthassa. A miniszter választát a Ház tudomásul veté és ezzel az ülés véget ért.

A hétfalusi csángók pusztulása. A Hétfalu kicsiny szigete a magyarságnak, románok, szászok tengere veszi körül. S a hazaszerető, derék, szorgalmas csángó nép egyre pusztul, szegényedik s vándorol ki Romániába, ahol elveszti lába alól a talajt, elesenevőszedik és belevész a román nép tömegébe. A csángókat, akik annyi viszontagság, szenvedés között megőrizték nyelvüket, a hozzánk tartozás erős érzését, megmenteni kötelesség. Gyurka József hétfalusi tanító emlékiratba foglalta az eszközöket, melyekkel a csángók megmentésére sietnünk kell s ez emlékiratát, megküldte a képviselőháznak, a miniszteriumnak és Brassó vármegye főispánjának.

Selyemtenyésztés.

Semmivel sem kezdhetném cikkemet inkább, mint a legnagyobb magyar jelmondatával: „Kimeríthetlen mennyiségű szederfák (operfák) ültetése, ápolása, fentartása hazafiúi kötelesség... Legyen csak elég szederfa-levél, s a többi bizonyosan el nem marad.” Ennek az előrebocsátásával én is hazafias kötelességet vélek teljesíteni, ha foglalkozom a selyemtenyésztés kérdésével, mely hazánk más részeiben, de különösen a déli részen jelentékeny földelmi forrását képezi nemcsak a földnélküli szegény népek, hanem a kisgazdának is abban az időben, mikor egy kis szünet áll be a mezői munkában aratás előtt.

Ha egy pillantást vetünk hazánk térképére mindjárt észre vesszük, hogy éppen az ország déli részén a Duna, Tisza és Maros mentén vannak beláthatlan mezők óriási kiterjedésű kalászos rónák, melyek állandó foglalkozást biztosítanak a vidék lakóinak, sőt mint a statisztikai adatok bizonyítják idegen munkásra szorulnak, s mégis itt karolták fel a legjobban e szép jövedelmet nyújtó foglalkozást.

Miért nem terjedt el nálunk is a selyemtenyésztés, a hol annyi felesleges munkás kénytelen idegenben keresni a megélhetés eszközeit? Pedig ha a székelyföldi viszonyokat összehasonlítjuk az Alföld eme Kanaánjával és lakóival, bizony elszorul a szívünk és kérdezzük, hogy miből is tudta fentartani magát a szegény székely nép a folyam völgyek keskeny téerein, s szűk határu mezein.

Nem a buza, hanem a rozs- és árpa-kenyér adatott a munkától feltört kérges kezébe akkor is, a mikor harezba szállott nemcsak az ellenséggel, hanem önmagával is; lemondott mindenről s ma midőn nem olyan könnyű lemondani, a mig van egy barázda föld — s aztán siet feltartóztatlanul az anyagi tönk szélére. Bebizonyított tény, hogy a műveltség fejlődésével lépést tartanak a vagyak, a ki-elégíthetetlen igények is. S ha a földesekék jövedelme nem elégíti ki igényeit, akkor a föld állja egy darabig s a mikor nincs és bekövetkezik a szükség, vagy bukik, vagy vándorbotot vesz kezébe s hűtlen lesz e bérczes hazához, — talán örökre.

Eladja magát az idegennek, megalázkodik a szász és oláh előtt, pedig mikor semmije nincs már a telekkönyvbe bejegyezve, akkor is van két erős karja és józan esze, melylyel megmenetheti magát és magában hazafentartó fáját. Tudják a Székelyföld sorsának az intézői, hogy baj van, s már-már sü-

lyedez a székelység hajója, de igyekezzenek a mentési munkával. Itt is legelől óhajt járni az állam, azonban mindenre ez sem képes, legfennebb irányít, de legjobban megmentheti mindenki önmagát józan esze, takarékos életmód, és szorgalom által.

A kis terület okszerű gazdálkodás által gazdagon fizet. Nema kell senkinek majd elmenni a Székelyföldről, a mikor ezt a földet Európa gyümölcsös kertjévé varázsolja az okos munka s a parlagon heverő köztereket és utakat, beárnyalja az eperfa, melynek nyomában jár a selyemtenyésztés meghonosodása.

A ki az országos selyemtenyésztési felügyelőség 1900. évi jelentését a kezébe veszi meggyőződhetik, hogy ma Bács-Bodrog, Baranya, Békés, Bihar, Csanád, Esztergom, Fejér, Győr, Hajdu, Hoves, Hunyad, Komárom, Krassó-Szörény, Nyitra, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Pozsony, Somogy, Sopron, Szabolcs, Szilág, Temes, Tolna, Torontál, Veszprém és Zemplén megyékben 1900-ik évben 2430 faluban és pusztán majdnem százezer család foglalkozott a selyemtenyésztéssel, a kik a termelt gubó után 2.517,267 korona 32 fillért kerestek s a kik ennek a feldolgozásával voltak elfoglalva hazánk öt selyemfőző szövetségében, azok 1 millió 180 ezer koronát kaptak. S így a selyemparral foglalkozók egy évi keresete 3 millió 697 ezer 267 korona 32 fillért tesz. Volt azonban ennél kedvezőbb termelési év is, az 1896. évi, mikor négy millió koronánál nagyobb volt, a forgalom.

Számokban mutattam ki, hogy mily hasznos a selyemtenyésztéssel való foglalkozás. E mellett nagyon könnyű, ugyszólvá szórakoztató időtöltés, melyeket gyermekek és öregek végeznek, a kik a mezei munkára ugy sem alkalmazhatók.

A selyemtenyésztés bevezetésénél a szegszárdi (Tolnamegye) felügyelőség mindenben segítségére van annak, a ki ezzel a jövedelmező új kereseti ágat akar foglalkozni. Alkalmazottjai által kioktatja a tenyésztőket, ad selyempetét, hőmérőt, tenyésztőpárt ingyen, beváltja a termelt gubót, osztogat ingyen selyemtenyésztő-naptárokat.

Mindezekre azonban csak akkor kerül a sor, ha már kellő mennyiségű eperfa áll rendelkezésünkre, mert a nélkül nem tenyészthetünk selyem bogarat.

Még erről is gondoskodik a felügyelőség, mert ad ingyen eperfamagot, akár élőszőnyegnek való 2-3 csemetét, vagy kiültetni való fát úgy egyeseknek, mint községeknek. Mivel az eperfa ültetése, gondozása nem kíván oly nagy szakértelmet, mint a gyümölcsfa, éppen azért a meghonosítása nem ütközik nagy nehézségbe. A közterek, a közutak eperfával leendő beültetése biztosíthatja csupán a selyemtenyésztés felvirágzását, éppen azért oda kellene tö-

rekodni hogy ne hevertessük parlagon az eddig csak dudvát termő helyeket, hanem tegyük jövedelmezővé. Az egyes telkek, tagok, rétek körülültetésére is alkalmasabb az eperfa az ákácznál. De a kinek a jó Isten nem adott tagot, de mégis élni kell, ott lesznek a közterek és utak fái, sővényei.

Azonban a selyemtenyésztés a Székelyföldön még csak idea, melynek meghonosításáért zászlóvivőjévé kellene, hogy szegődjék a nép minden jóakarója, igaz barátja, vezetője. Minél több eperfát kell ültetni s még egy évtized sem kell ahhoz, hogy meg hozza a fáradság dus kamatait. Szébbé teszi ezt a földet, kellemesebbé az itt való tartózkodást.

Hogy tájékozást nyújtsak azon nagy arányu tevékenységről is, mely a szederfa ültetésével körül történik, eléggé bizonyítja az, hogy az 1900-ik évben hazánkban a felügyelőség kiosztott 3232 liter eperfamagot és 7 millió 633 ezer 313 db 2-3 éves csemetét.

Minden székely községnek van olyan területe mely alkalmas a szederfa-iskola céljaira. Kérjen kiültetés végett minél több község csemetét, mert kérését bizonyára készséggel fogja teljesíteni a selyemtenyésztési felügyelőség. Sőt még ennél is tovább megy a mikor azt mondja: „Azon vármegyékben, a hol a közutak szederfákkal való befásítása a selyemtenyésztés érdekében volna, az intézet szívesen állítja a fel saját költségén szederfaiskolákat. Saját költségén gondoztatná a fákat és ingyen becsájtaná a kiültetésre már kész szederfákat a törvényhatóságok rendelkezésére. Ekként a megyéket nem terhelné egyéb költség, mint a fák kiültetésének és gondozásának költségei.”

Annyi jóakarat, akkor támogatás mellett csak ki kell nyújtani a székely embernek kezét, s el kell mondani panaszait, buját-baját s az oláhtengerben élő székelység panaszai nem maradhat orvosolatlanul.

Zajzon Sándor.

NAPI HIREK.

— **Kinevezés.** A marosvásárhelyi kir. ítélőtábla elnöke Bitay Béla, végzett jogászt kinevezte a közdivásárhelyi kir. törvényszékhez joggyakornokká.

— **A honvédség köréből.** A honvédelmi m. kir. miniszter Tamás Lázár tar. hadapródjelöltet kinevezte a brassói m. kir. 24-ik honvéd gyalogezred állományába tart. hadapród-tiszthelyettesé.

— **Lemondás.** Altörjái Fejér Sámuel, közdivásárhelyi kir. törvényszéki joggyakornok — mint az Igazságügyi Közlöny írja — ez állásáról lemondott.

— **Halálozás.** A Székelyföldnek nagy vesztesége van. Egyik legfényesebb tehetségű fia: Tibád Antal, m. kir. közig. bíró, volt belügyi államtitkár, Udvarhely megye alispánja, Székelyudvarhely város országgyűlési képviselője, 59 éves korában szélhűdés következtében váratlanul meghalt. Halála hírére a belügyminisztérium s a közig. bíróság palotáira kiűzték a gyászlobogót. Családja nem maradt, de emléket fenn fogják tartani a törvényalkotás terén végzett nagyszabású munkálatai.

— **Új apát.** A király Neurihrer Ödön, brassói plebánost kinevezte a Szent Katalinról nevezett brassói ezimzotes apáttá. Az új apát Magyarország legfiatalabb apátja, még alig 33 éves, az első üdvözlőt Gróf Majlát Gusztáv püspöktől kapta.

— **Végkielégítés.** A pénzügyminiszter Szabó Gyula brassói kir. adótisztet hosszas betegsége miatt saját kérelmére a megérdemelt végkielégítéssel felmentette az államszolgálat alól.

— **„Székely sörgyár“** név alatt új sörgyár létesítése van tervbe véve Sepsiszentgyörgyön. E célból részvénytársaság alakításán fáradoznak, melynek rendeltetése volna az ottani Welnreiter János féle sörgyár és telek megvásárlása és üzemben tartása. A részvénytársaságot 30 évre tervezik, 200.000 K. részvénytőkével, mely 1000 darab 200 K. névértékű részvényre fog beszereztetni. Részvényeket február 14-éig lehet aláírni a „Háromszéki Takarékpénztár“-nál. A felhívást Rogdán Emil, Papp János, Fülöp János, Blaskó Lajos, Joos Elek és Fiai, Neumann József és Schwarz Ferencz bo-
csátották ki.

— **Mulatság Torján.** 1902. évi február hó 9 én Torján, a község ház nagytermében rendezendő, közvacsorával egybekötött jótékony célú zártkörű táncestély lesz. Rendezőség: Kun Istvánné, dr. Pethő Józsefné, Imecs Jánosné, Bodó Albertné, Balázs Ferencz, Bartók Károly, Zajzon Lajos, Kőnczey Domokos, elnökök. Intéző bizottság: Bodó Albert, Csoboth János, Jankó Jenő, Mike Bonódek, Turóczy László, Vertán Hugó, Vén Károly. Baróthy József, pénztáros. Tunyogi Csapó Endre, ellenőr. Beléptidő: személyjegy 1 korona 60 fillér. Családjegy 4 korona. Kezdeté estéli 8 órakor. A tiszta jövedelem a torja-karantái egyházak javára lesz fordítva. Ajánljuk a közönség pártfogásába.

— **Halálozás.** Kövesdi (Pospischl) Lőrincz, közdivásárhelyi tűzoltó zenekari karmester leánya: Kövesdi (Pospischl) Mariška, Kerekes (Pungur) Mihály színész felesége, a Miesei F. György színtársulatának tagja, 38 éves korában Dávid jan. 23-án elhunyt, 3 kis árvát hagyván maga után. Nyugodjék csendesen.

— **Rendőri hír.** Közdivásárhelyen az éjjeli tolvajlások napi rendszerre vannak. Különösen házi

TÁRGZA.

Reggeli levél.

— Csak tanító! —

(Ajánlva a Pesti Hírlap figyelmébe.)

Ma reggel átküldök az árendás zsidóhoz két üveget: egyikbe rejtegetni szoktam a reggeli főhászt s miután felsőbb helyen elintéztém, ehöz is hozzányulnék, vágván hozzá egy darabocskára panaszos kenyeret. . . . Üres vala a gyilkos! Hát javítás képen küldém. A másikat, a kisebbiket, csak azért, hogy töltsön bele egy kis tintát — kölcsön, s hogy adná ide a legjobbjik pennáját, mert az enyém: mihaszna!

Az első szűkebben mérte ki, de a második esurontul meg vala töltve s még azt izente hozzá: irjam ki hamar, mert az ő üvegjében megszokott penészedni, dolgozván krétával. Megértettem: felirta. Hozzá vagyok szokva az ilyesmikhez, mert csak aratáskor fizetnek (jobbban s igazabban: ekkor tagadják el a kis képemet) s én is olyankor szaktam fizetni jámborul, nem tagadván semmit, nem kételkedvén semmiben. Addig hadd gyűljön a vagyon.

Aztán egy gyereket, akit én gyámolítok, elküldök a falu lexikon (nó persze!) nem! kalendárium-birtokosaihoz, s valamennyit összeszedetem azon a ezimen, hogy a legközelebbi nagyvásárt aka-

rom belőle kinézni, alattomban pedig azért, mert egy reggeli levelet akarnék írni s ahhoz eszmék és eszes fegyverek szükségesek. Ötöt-hatot összegyűjtöttem, rágyújtottam az én hűséges társamra: a pipámra s annak füstjé mellett kitanultam mind a hatot. Hogy elég erősnek és tudósnak éreztem magamat, egyet-kettőt fohászkodtam s neki kezdék a mostani levelemnek, (nagy ravaszul mosolyogván, hogy értsék meg, akiknek van hozzá vágott dohánysa s a kiknek írom.)

Hogy szavukat ne felejtsek, a jó multkoriban találkoznék egy új módi tanítóval, megszerettem, mert mindenki szeretete. Vadászott, lovagolt, biciklizett, a társaságban fene jó gyerek volt. Ivott, táncolt és adomázott. Csak a prókátor doktor jurisa volt hozzá hasonló. De talán ez még azon is túltett. Szalán micsoda szót tudott a pohara mellé tóditani! Lelkesedünk érte, majd felfaltuk, mindnyájan öleltük és kedves esémnek szölgengattuk. Úgy látszik a prókátor adjunktusának májába futott a tanítócsém nagy dicősege, azonnal felállott s miután szép szavakkal megdicsérte a tanítócsémet, mint a nép sőtét tudatlanságának „fekete“ éjszakájában tündöklő fáklya hordozókat, megdicsérte az eszemket és azt mondá: milyen sok jó tulajdonsággal bírsz, kiváló sőt: . . . esontvágó esze van, kár, hogy csak tanító!

(Csöndes merengésben szomoruan gondolkodtam a fölött, hogy mégis nagyon elvagyok én maradva a világtól, aki egy néhány jó könyv, igazán nem sok, ismeretén túl nem haladtam, szégyeltem is magam váltig, de az a „csak tanító“ fejbe ütött.)

Felállottam, majd szólani fogok.

Mellettem ült az uraság ispánja, aki az iskolaszéki elnököm kenyerét eszi, megrángatja a kabátomat s így szól hozzám.

— Mit akar bátyám? Üljön le! Ne számárodjék!

Leültem. Ha az öreg kondása az én „érdemes“ elnökömnek szólit vala meg, megjuhászodom, hát még az ispán! Hiszen a multkori levelem óta (május 5.) már nem olvashatom a Pesti Hírlapot, megvonta tőlem a földi első igazságszolgáltatás: az elnök; hiába kérem: nem adja ide, mert azt mondja: a tanítónak megárt a politika s aztán érteni is kell ám ahhoz. Látja mi van oda írva: érettségi kel! Maga ahhoz nem ért! Megköszöntem alásan hozzám való jó akaratját s kértem marasszon benne (már t. i. a jóindulatában s nem a Pesti Hírlapban, oda nem vágyom, mert az én liliputiságomat a nagy Gulliver menten agyon taposná) továbbra is.

Ez az érettségi nagyon a lelkemen fekszik. Már pályám végét járom, egy kis penzió szinte a küszöbömön állingál s még nem vagyok érett! Hiában küzdök át annyi sok nyomorúságos esztendő, egy bajszatlan, tejfőlös száju tasokó is szemembe vághatja: menj öreg (jó, hogy nem kende, z) hiszen csak egy tanító vagy! Az igaz, hogy büszke voltam s vagyok reá, önéretem nyugodt a végzett munka szerény diadalában, habár hírlapok nem kibálták ki, reklám-cikkeket nem írtam, vagy iratam is arról. (Nóde csinyján ezzel az önérezzel, mert átvizsgálják az összes hazai és külföldi folyóiratokat, lexikonokat s mert bizonyosan nem talál-

szárnyasokra tartanak rendszeres rablóadászatot bizonyos jómádarak. A rendőrségen nap-nap után sűrűn merülnek fel a panaszok e miatt, de a tettesekre ráakadni ritkán lehet. Így M. Székely János áll. elemi isk. igazgatónak az iskolában levő lakásához tartozó majorságot pár hó alatt harmadszor rabolták meg ismeretlen tettesek. Folyó hó 4-ére virradólag is 2 hizott libát, 1 rézét, 2 hizott kappant, csirkéket stb. loptak el, az egészen zárt helyiségből. Szépen leszedték a sütőház ablakát s azon bemászva ejtették meg a tolvajságot. A rendőrség nyomoz.

— Székely turó fogyasztása. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara tudatja, hogy a székely turónak az állami intézetek és üzemek internátusaiban, valamint a bányák élelmi raktáraiban leendő fogyasztását a kereskedelmi és pénzügyminiszterium az állami gyárak központi igazgatóságának a a vallás- és közoktatási miniszter ur pedig, az illető kir. tanfelügyelőségeknek figyelmébe ajánlotta azért, hogy a székely turó a nevezett gyárak fogyasztása szövetkezetekben, illetve az erdélyi részekben levő és internátussal ellátott állami tanító és tanítónő képzőintézetekben terjesztessék.

Levelezés.

Léczfalva, 1902. február 1-én.

A híres Léczfalvántörténet. Községi előjáróság megújítása volt február 1-én. A község (már t. i. a jelentékeny többség) megszokván már az eddigi kormányzó testület uralmát (valószínűleg volt is oka rá) ezzel szemben való bizalmatlanságának kifejezést akarván adni, más előjárókat kívánt volna a község élére állítani. Mint sok más, ez is jámbor óhajítás maradt. Az előjáróság a községi képviselő többségével egyetértve egytől egyig újra megválasztatta, azaz megválasztotta önmagát. A választási elnök előtt a nép akarátat tolmácsoló kérések sikert főlegre találtak; hogy miért, azt ő tudná megmondani. Szóval: a választás megeseft választás nélkül.

És hagyján eddig, ha aztán a következmények is elmaradnak. De biz azok bekövetkeztek. A végrehajtó házában győzelmi torra összegyűlt előjáróság csekély számu híveinek egyik-másika nem nyugtatván a dicsőségtől, a békésen haza oszló ugynevezett „balpártiak“-at holmi „gyere ide, ha mersz!“ s verjete meg, ha tudtok!“ féle kifejezésekkel kihíván, azokat annyira felingerelték, hogy olyan tumultus keletkezett, a melyben csaknem az egész falu hadilábra állott. Szűkült az elbizakodott előjáróság helye. Szerencse, hogy a higgadtabb elemeknek sikerült a tömegre annyira hatni, hogy az jó-

formán megelégedett az előjáróság tanyájának a körül-zárásával s a kerítésen át váltott eszmecserével. Nehány karczólason kívül egyéb emléke alig is volna ennek a nagy napnak, ha esendőséget is nem léptet fel az előjáróság a béke helyreállítása végett.

Pacifikálta aztán a kivonult két csendűr a népet olyan-formán, hogy az előjáróság kijelölésére és intézkedésére 4 5 embert összefogtak és esti 5 órától ma reggel 8 óráig étlen-szomjan, esikorgó hidegben a község házában egy mindent nélkülözöllyukba zártak. Ez bizony sajnos, mert a rablógylkossal szemben is több humanitást gyakorolnak. Nevelte aztán az elkeseredést az, hogy a győzelmes párt, néhány embere, má' jókár reggel véresre vert egy tehetősebb és csendes ellenpárti gazdát, hogy a mainap folyamán csendűr aszszisztencia mellett folyt a nyomozás és kihallgatás a körjegyző és az előjáróság alkotta vizsgálóbíró előtt, hol csak a „jobb“ párt szava és vallomása járt és ment jegyzőkönyvön bizonyíték számba. Részleteket ez idő szerint nem közölhetek, de kétségkívül érdekes voltuknál fogva jogczimök lesz a nyilvánosság előtt megjelenni.

Addig pedig sebtiben papírra vetett tudósításom a híradáson kívül egy szerény kérést akar kifejezni: vajha Háromszék vármegye legfőbb közigazgatási hatósága legalább ez esetről kifolyólag érdeklődnék valamennyire a léczfalvi állapotok iránt, nehogy a jelenlegi előjárósággal való általános elégtelenség másképpen nyerjen kifejezést.

Egy választó.

KÖZGAZDASÁG.

Tilalom az amerikai gazdasági növényekre.

A magyar királyi földmívelésügyi miniszter. 6094 szám alatt a következő leiratot intézte a gazdaság bizottságokhoz.

Valamennyi gazdabizottságnak.

Ujabb időben mind gyakoribbak az úgy egyesek, mint egyesületek részéről előterjesztett az iránti kérelmek, hogy Amerikából származó növényeknek, növényi részeknek, gumóknak stb.-nek behozatalára engedély adassék.

Mindezen kérvények arra engednek következtetni, hogy az amerikai származású növények forgalmának szabályozása tárgyában, 1898-ik évben 25000. szám alatt kiadott tilalmi rendeletről az érdekelte közönség kellő tájékozással nem bír.

Tekintettel erre, felhivom a Czimet, intézkedjék hatáskörében aziránt, hogy a jelzett rendeletben foglaltakról a termelő és kereskedő közönség a károsodásoknak elkerülése czéljából, megfelelően értesíttessék.

A csász. kir. osztrák kormány nyal egyetértőleg kiadott hivatkozott kormányrendelet értelmében ugyanis, élő növényeknek, oltóvesszőknek, dugványoknak és mindennemű friss állapotban lévő növényi részeknek, ugyszintén az olyan hordóknak, ládáknak vagy bármilyen néven nevezendő más tárgyaknak, melyek a fentnevezett áruk, vagy növényi részek csomagolására szolgáltak, Amerikából való behozatala tilos.

Hasonlóképpen tilos az Amerikából származó mindennemű friss gyümölcsnek, továbbá friss gyümölcs részeknek és hulladékoknak, valamint az ezek csomagolásához használt tárgyaknak behozatala is.

Ezen tilalmi intézkedés az Amerikából és a távol keleten fellépett s a gyümölcsösöket pusztulással fenyegető élősködők és ártalmas rovarok behurcolásának megakadályozását s így tehát nagfontosságú hazai érdekeink védelmét czélozván, felhivom a czimet, hogy hatáskörében igyekezzék oda-hatni, hogy az 1898. évi 25000. szám alatt kiadott rendeletnek teljes érvény szereztesse. Felhivom továbbá a Czimet, arra is, hogy amennyiben oly esetek jutnának tudomására, melyekből a rendeletben foglalt tilalomnak olynemű kijátszására, vagy megkerülésére lehetne következtetni, melyről fogva egyesek az Amerikából rendelt növényeket oly európai államokban adatják fel újból vasutra, amelyek az amerikai behozattal szemben hasonló tilalmakkal nem védekeznek — az ilyen esetekről tetgen hozzám a szükséges további intézkedések foganatosíthatása czéljából sürgős jelentést.

Budapest, 1902. évi január hó 10-én.

Darányi s. k.

Háromszék gazdáihoz.

Kereskedői körökből azt az értesítést vettük, hogy a stajer eredetű bab (paszuly), mely az erdélyi részekben termelt fehér granáttól abban különbözik, hogy nagyobb és világosabb — nagyobb áron értékesíthető, mivel az a fogyasztó külföldön állandó és nagyobb keresletnek örvend.

Ezen körülményre azon kéréssel hívjuk fel tek. Czim becses figyelmét, miszerint saját hatáskörében lépéseket tenni sziveskedjék aziránt, hogy a stajerbab (paszuly) nagyobb mennyiségben termeltesse, és ez által is mód nyujtassék a szegény népnek jövedelmezőbb gazdálkodásra.

nak benne egyikben sem, a fejemhez vágják: nem dolgoztál semmit, mint a szegény nagyrőceiknek megeselekdede a P. Hirlap egyik oszlopa.)

A Pesti Hirlapék csekélynek tartják a mi tudásunkat arra, hogy taníthassunk, érzelmeinket darabosnak, szívünkét diervának s általában egész mi voltunkat a humaniorákhoz és humanus gondolkodáshoz képtelennek. Mindezeket a szellemi és érzelmi repedéseket csupán az érettségi tölti be. Ugy vélekednek. Hát legyen úgy, legyen igaz... Egy néhány kérdésünk lenne — ezek ellenében:

Vajjon egy maturált ifju kimegy-e az Isten hátamögének nevezett faluba? Vajjon — még abba az esetben is, ha megfelelő fizetést adna az iskola fenntartó — nem ragadja meg a kínálózó alkalmat kevesebb herce-hurczával járó állást elfoglalni? Vajjon nem maradnak-e erre a pályára csupán a papiros-érett ifjak? Vajjon a szülők, falusbirák kurátorok, iskolaszéki, gondnoksági tagok a tárgy iránti nemes lelkesedésből, úgyszeretből, a tanító iránti őszinte való támogatásból tesznek-e érettségit? Tesz-e a Pesti Hirlap? Tesz-e a nagy, társadalomnak vele gondolkodó része? Hát megváltozik-e akkor a magyar szülő gondolkodás módja, hogy a legdrágább kincsével foglalkozókat: pesztónkát, dajkát, nevelőt, tanítót családtagjának, munkatársának tekintse, mint teszik a művelt külföldön, nem eselődjenek és pénzen fogadott alkalmazottjának, mint teszik itthon?

A Pesti Hirlapék álláspontját már ismerjük. A két oszlop antik módon kitett magáért. Egyik forgalomba hozott egy szót fizetésjavítás képen: tanbetyár. A másik, mint egy csatahős, aki a háboru

izgalmai közé jelmondatos karddal rohan, pennája szájára ezt faragta be bicskával: üsd vissza! (Zrinyi M. kardja, úgy beszélék, ezzel a mondattal volt ellátva: Ne bántsd a magyart! Tehát az efféle nem áll példa nélkül a hősök történetében.) Szóval, mindenki tudja, hogy ezek irásos érettségijüket már letették. A szülők gondolkodás módját minden egyes tanító jól ismeri. Az iskolaszéki, gondnoksági tagok jó nagy részéről is tisztában lehet mindenki, aki híve a szaktanfelügyeletnek. Aranyba kellene foglalni azokat az iskolaszéki tagokat, akik működésüket nem a tanítók személyi ügyeivel kezdik. (Nem sok arany fogyna el. Az igaz — ezt már a IV. osztályban is jól tudják, — hogy egy ezüst-hatos nagysága arannyal egy huszárt, meg egy lovat be lehet aranyozni)

Szerb-itteben úgy jártak el a tanítóval, hogy lakását feldúlták, az ajtók zárait feltörték, az iskola szobából a vaskályhát kidobták stb. Ezek is letették az érettségit.

Győrfi Lajost Debreczenből hazatolonczolják Bihar-Toldára. Miért? Mert szegény. Nagy családjával, nyomoruságos tanítói nyugdíjából nem tudja fentartani magát és segítséget kért a várostól. Adtak neki két kenyert s... tolonczutlevelet. Szép egy olyan hatalmas, gazdag várostól. Érettségit tett, bene, prestanter. Épen akkor olvastunk a nyugdíjalap sok millióról is.

Attól is nagyon szép.

Adnak csekély fizetést, csekély nyugdíjat, végin-fokán így bánnak el a tehetetlen emberrel. Mért nem csukták be, mint lázadót?!

Ábrányi Emil azt írja! „A mai világban fő dolog a becsülés és nem a becsület. És mi szerzi a becsületet? ... A pénz! És mi nem tud pénzt szerezni? ... A becsület.“ (Régi és új nemeselek.)

Ugy látszik, a magyar tanítószágról nagyon is gondoskodva van, hogy becsületes emberek maradhassanak; pedig nem ártana egy kevés a becsülésből is. Hát hiszen ezt is kapunk, azaz, hogy kaptunk... a követ-választás előtt. Istenem, be boldog voltam, amikor a nagyságos követ jelölt ur megszorította a kapanyelétől is eserepes, fonnyadt kezemet! Hogy dobogott a vén, bolond szívem! A boldogság könnye siklott le öreg, bazárdás arczomon abban való örömben: miként fog ez a hatalmas szónok segélyére menni a miniszternek a tanítói fizetés-rendezés nagy munkájában...

De hallga! Enek hang üti meg fülemet:

„Várhatsz babám, várhatsz,

Amíg bele nem fáradsz.....“

Ördög adta legényei, honnan hurezolják ide falura ezeket az új nótákat!*)

Isten áldja meg édes jó Szerkesztő ősém-uram! Dél közelit, oszlanak a táncból a legények. Megyek s enni vetek a teheneckémnek.

Tatár.

*) A fővárosból. Szedő.

Háromszék megye gazdasági bizottságának Sepsiszentgyörgyön, 1902. évi január hó 26-án tartott üléséből.

Potsa József,
főispán, elnök.

KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Átossággal meginstálom, téns szerkesztő urat, adjék néminemű oktatást az erányában, ki legyen a postabéli dolgokban a legnagyobb ur?! Mert mivelhogy, én instantiát akarok hozzá írni a miért én szegény munkás ember volnék, és mikor az postára küldenék pénzzel vagy rekomendációs levelekkel, osztég ott kellett várni 8-tul fél tizig, mert

miel hogy nem nyitják ki jaz ablakot, a hol az pénzt beadják. Hanem jaz az ur, vagy kisasszony először átolvassa jaz ujságot, osztég beszélget a másik urral, oszt megest kimegy, oszt gondolkodik sokat, és nézi jaz utczát, végül felöltözik és elmegyen és asszongya jaz szolgának, hogy asszongya üljék oda és csinálja meg hejette, mert hogy jaz emberek már komizkodnak. Oszt, hogy én későn jövök meg, a tekintetes ur haragszik, asszongya, hogy asszongya: merre lödörgött kied megest, hogy csak két óra múlva jön?

Meginstálom hát, ki legyen ott az ur, hogy az instaneziót megírjam, s ha annak nem fogadják meg a szózatját, vaj hol lakik a főző postás, a ki meg a vásárhelyieknél is nagyobb ur, mert hogy én már meg-

untam a tekintetes uram sok szídalmasását, oszt nem tudom mit csináljak?! S ippeg azért!

Ezzel, a ki maradtam pártfogással:

Keserű Mátvás,
hejben.

A szerk. postája.

Bánffy-Hunyadra Köszönjük. Várjuk a rajzot is. Szíves üdvözet.

J. B. Egy tárcának igen rövid s e miatt e számból kiszorult. Aztán valami kis javítás is elforr. Szíves üdvözet.

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó lap tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Hirdetések.

Kiadó lakás.

A „kézdivásárhelyi kisegítő takarékpénztár részvénytársaság” tulajdonát képező ház földszinti része, 5 szoba, konyha, kamara, a hozzátartozó mellékhelyiségekkel együtt, **f. év április hó 24-étől** kezdve

több évre kiadó.

A föltételek megtudhatók

(16. 3—0.)

az igazgatóságnál.

Csak RÉTHY-felet fogadjunk el
A valódi Réthy-féle pemetefűczukorka csak a készítőnél vagy az alábbi gyógyszerárakban kapható:

Kézdivásárhely
Kovács Ferencz
gyógyszerárakban.

(179. 3—7)

Hirdetések olcsó áron felvételnek
e lap kiadóhivatalában.

Értesítő.

A kézdivásárhelyi Kisegítő Takarékpénztár
Részvénytársaság.

XVII-ik évi közgyűlése

1902. évi Március 2-án délután 2 órakor az intézet helyiségében lesz megtartva, melyre minden részvényes tag tisztelettel meghívatik.

Tárgysorozat.

1. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére két tag választása (55. §.)
 2. Igazgatósági jelentés.
 3. Felügyelő-bizottsági jelentés.
 4. A mérleg számla megállapítása és a nyereség feletti intézkedés (57. §.)
 5. Az igazgatóság és felügyelő-bizottságnak a felmentvény megadása (57. §.)
 6. Indítványok az alapszabály 48. §. értelmében.
- Megjegyzés az alapszabály 52. és 53. §§. ai értelmében. Minden részvényes tag köretik, ki szavazati jogát személyesen vagy meghatalmazott által (ki csak részvényes lehet) gyakorolni kívánja, a közgyűlést megelőzőleg legalább 24 órával részvényeit szolványeivel együtt az intézet helyiségében az e végre kirendelt közegnél elismervény mellett letenni.

Figyelmeztetés.

Minden részvényes köretik, az alapszabály 52., 53. §. értelmében és annak a megjegyzésben tett kivonata szerint eljárni, mert a gyűlés napján egyáltalában letéti részvények nem fogadtatnak el.

(19. 2—3)

A t. butorvevők

becses figyelembe van szeronesom ajánlani Kézdivásárhelyi az ev. ref. templommal átellenben nagy vásártéren felhalmozott

butor raktáramat,

a hol állandóan raktáron vannak: szalon-, ebédlő- és hálószoba berendezések, ruha és étszekrények, szalon- és ebédlő asztalok, ágyak, mosdó és éjjeli szekrények; továbbá: magas, félmagas, háttas és heblak, díszes, garnitúrák, matracok, fali és toalettkütyök, nád, és préselt ületű hajlított székek, lett tükrök, nád, és préselt ületű hajlított székek, szerezvén be, azon helyzetben vagyok, hogy azokat olcsó árak mellett a legszobbb kivitelben árusíthatom el.

Kitűnő tisztelettel:

Ifj. Jancsó Mózes,
butorraktáros.